

Birinci Basıma Mukaddime

Kitabım *Devrim*'de (Frankfurt a.M., 1907) şöyle demiş-tim:

“İşte yolumuzun varacağı yer: içgörü kazanan ve böyle yaşamaya devam etmenin imkânsız olduğunu fark eden insanların derneklerde birleşmeye ve emeklerini kendi tüketimlerinin hizmetine vermeye başlamasıdır. Pek yakında kendileri için devlet tarafından konulan sınırlara ulaşacaklar; yasal bir zeminde yoksunlar. Burası, şu ana kadar bahsettiğimiz devrimin, hala çok uzak olması sebebiyle, hakkında hiçbir şey söylenemeyen bir devrime doğru ilerlediği yerdir. Toplumsal yenilenme hakkında da burada bir şey söylenemez, ancak ipuçları verilebilir. İnsan gelecekte ne beklediğine bağlıyken şu anda var olan başlangıçları ve hareketleri nasıl değerlendirir ki. Bu argüman dizisine başka bir kitapta devam etmek ve sosyalizmin gelişini bağlam içerisinde işlemek niyetindeyim.”

Bu satırlarla söz verilen kitabı yazmayı henüz başaramadığımdan okuyucu aşağıdaki dersi geçici olarak ve fakat bunun bir ders olduğunu ve başka da bir şey olma iddiasında olmadığını unutmadan kabul etsin. Bu tarz derslerde çoğu şey kısaca söylenmeli ve genellikle tafsilatlı tartışmanın yerini duygusal ton almalıdır; konuşmanın akışı devam etmek ister. Okuyucu bu dersin basılı olmasından faydalansın ve dersin içerisindeki cümlelerin çoğunun ispat edilmesive tam bir tanımı için bir kitap gerekeceğini düşünsün. Okuyucu zaman zaman, muayyen konu üzerinde düşünmek için dersi bir tarafa koysun, belki o zaman hızlıca söylenmiş olanın ille de düşünce ve temelden yoksun olması gerekmediğini keşfeder.

Ders formatını seçtim çünkü dilin görevlerinden biri her zaman ötekilerini kendine çağırarak olacaktır ve

çünkü benim muradım tam da buydu. Elbette burada bir meclis önündekine göre daha farklı konuşuyorum; gece mesai saatlerindeki yalnız bir adamın gördüğü geniş, belirsiz çevre önünde konuşuyorum.

Bu dersi ilk kez verdiğim zaman –26 Mayıs ve 14 Haziran’da- ikinci oturumun sonunda, birinci basımın sonunda içeriği neşredilen “Sosyalist Cemiyetin 12 Maddesi”nde özetledim. Bu maddeler, Sosyalist Cemiyetin kuruluşunu imledi ve ilk üyeleri o mecliste kabul edildi. Çok geçmeden de birinci grup kuruldu: Berlin’deki “Çalışma” Grubu. Şu anda Almanya’da ve İsviçre’de açıkça oluşturulmuş 19 adet ve de çok sayıda isimsiz grup bulunuyor. 1909’un başlarında benim ve diğerlerinin fikirlerimizi daha fazla kovalamak için bu fikirlerin ulus koşullarında ve olaylarında, toplumların, ailelerin, bireylerin hayatlarında geçerliliğini göstermek istediğimiz iki haftalık dergi olan Sosyalist ortaya çıktı.

Ayrıca, şu ana kadar Cemiyetin önceki faaliyetlerine ilişkin bir raporla birlikte tek bir ciltte toplanmış üç risale bastık.

Hermsdorf, Berlin yakınları, Mart 1911

Gustav Landauer

※

Sosyalizm İçin

※

1

Sosyalizm için ağrı yapan kim olursa olsun sosyalizmin ya neredeyse ya da tümüyle yok olan, ya henüz ya da artık var olmayan bir Şey olduğu görüŐüne sahip olmalıdır. Biri itiraz edebilir: “Elbette, sosyalizm, sosyalist toplum mevcut değildir. Henüz burada değildir fakat onu elde etmek için – onun nasıl geleceğine dair iğgrler, bilgi, öğretilerle çaba harcanmaktadır”. Hayır, burada çağrısını yaptığım sosyalizmin kastı bu değildir. Sosyalizm ile ben daha ziyade insan iradesinin bir temayülünü ve sosyalizmin baŐarılmasını sağlayacak koşulların ve yolların kavranmasını kastediyorum. Yine de bu sosyalizm, neredeyse hiç yoktur ve her zamanki gibi sefil bir haldedir. Bu yüzden beni duymak isteyen her kiŐiye konuşuyorum ve umuyorum ki sesim beni duymak istemeyen çoğu kiŐiye de eninde sonunda ulaŐacak: sosyalizm için ağrı yapıyorum.

Sosyalizm nedir? İnsanlar bu kelime ile ne kastetmektedir? Ve günümüzde sosyalizm adıyla bilinen Şey nedir? Hangi koŐullar altında, toplumun hangi anında – genellikle söylendiği gibi hangi kalkınma anında– gerçekliğe dönüŐebilir?

Sosyalizm, bir idealin yardımıyla yeni bir gerçeklik yaratma mücadelesidir. Bu ilk giriŐim, “ideal” kelimesi, acınası ikiyüzlüler ve idealist adıyla bilinmek isteyen zayıf karakterli kimseler ve kendilerine realist denmesinden hoŐlanan kültürsüz bilim köleleri yüzünden itibarsızlaŐmıŐ olmasına rağmen, gereklidir. Kültür-söz, ruhsuz, sefalet ve çöküşün ruhsuz zamanlarında, kendilerini –yaşamlarında, düŐüncelerinde, hislerinde ve iradele-

rinde– tümüyle yutmak isteyen bu genel koşulların altında hem dışardan hem içeriden cefa çeken insanların, bu girdaba direnen insanların bir ideali olmalıdır. Bu insanların baskıcı ahlaksızlık ve durumlarının alçaltılmasına ilişkin içgörüleridir. Kendilerini bataklık gibi çevreleyen sefaletten tarif edilmez biçimde iğrenmektedirler. İleriye doğru baskı yapan ve daha iyi şeylere özlem duyan enerjileri vardır ve bu yüzden kendilerinde yüce bir güzellik ve mükemmellik içerisindeki saf, faydalı ve neşeli bir insan toplumsallığı biçiminin imgesi zuhur etmektedir. Bir grup, ne kadar büyük ya da küçük olursa olsun istediğinde ve buna göre hareket ettiğinde; bir ülkenin tamamı veya ülkelerin bu yeni fikri hevesle kavrayıp gerçekleştirmek için nüfuzlarını kullanmaları halinde neyin nasıl olacağını geniş, genel hatlarıyla görmektedirler ve şimdilerde ise bunun böyle olabileceğini artık söylemiyorlar. Bunun yerine (sosyalizm) gelmeli ve gelmek zorundadır, diyorlar. İnsan nesillerinin sabık tarihini kavradıkları zaman, şöyle söylemiyorlar: bu ideal kâğıt üzerinde durduğu gibi açık ve sade bir şekilde gerçekliğe dönüşmelidir. İyi biliyorlar ki ideal, akıllarının ve ruhlarının tahayyül edebileceği en iyi şey, yaşamın güzelliği ve neşesindeki en yüksek noktadır. (İdeal); ruh, akıl ve düşüncenin bir cüzüdür. Bununla birlikte gerçeklik, bireysel insanın düşüncüsü ile hiçbir zaman aynı değildir. Öyle olsaydı sıkıcı olurdu ve bizler, netice itibarıyla ikili bir dünyaya sahiptik: önce tasavvur edilen idea (*anticipatory idea*) dünyasında, sonra dış dünyadaki tıpkısının aynısı suretler dünyasında. Bu ise hiçbir zaman böyle olmamıştır ve hiçbir zaman da böyle olmayacaktır. İdeal, gerçekliğe dönüşmez; fakat bizim gerçekliğimiz zamanımızda ideal üzerinden, sadece ideal üzerinden gerçekleşmektedir. Daha iyi bir olasılık görmeyişimizin ötesinde bir şeyler tasavvur ediyoruz. Nihai olanı algılıyoruz ve diyoruz ki: “Benim istediğim budur!” –

sonra da bunu elde etmek için her şeyi yapıyoruz. Birey, sanki aydınlanma ile üstesinden geliyor, refik arıyor ve onları buluyor. İdeanın akıllarına ve kalplerine şimşek çakar gibi düştüğü başkaları da vardır. Bu gibiler için havadaki bir şey gibidir bu. Ayrıca, sadece hafif uyuyan, anlayışı ince bir zarla örtülü, enerjisi sadece hafif bir anestetik altında bulunan başkalarına da ulaşır. Şimdi ise bunlar birliktedir. Birlikte yollar aramaktadır. Küçük gruplarla ve kitlelerle, büyük şehirlerde, daha küçük şehirlerde ve ülkede tartışmalar düzenlemektedir. Dış sıkıntılar iç sıkıntıları uyandırmaktadır. Mukaddes tatminsizlik, uyanmış ve uyarılmıştır. Ruh gibi bir şeydir –ruh komünaldır, ruh birlik ve özgürlüktür, ruh insanların birliğidir, çok yakında daha da net bir şekilde göreceğiz–; insanlara bir ruh geliyor ve ruh her nerede var ise orada insanları ayağa kaldırıyor ve nerede insanlar varsa orada ileri hareket ettirici bir engel, bir irade vardır. Nerede irade varsa orada bir yol vardır. Bu ifade doğru: fakat yol sadece oradadır. Ve ışık gitgide daha çok netleşmekte, daha derinlere nüfuz etmektedir. Örtün, net, donuk bataklık sisi hiç olmadığı kadar yukarı kalkmıştır. Bir halk birleşmektedir, uyanmaktadır. Eylemler yapılmaktadır. Varsayılan engeller önemsiz ve kolayca üstesinden gelinebilir kabul edilmektedir. Diğer engeller birleşmiş güç ile kaldırılmaktadır zira ruh, dünyada hiçbir şeyin engelleyemeyeceği neşedir, güçtür, harekettir. Temas etmeye çalıştığım nokta budur! Bu ses ve bu kontrol edilemez özlem bireylerin kalbinden eşit ve birleşmiş bir şekilde, birden ortaya çıkmaktadır ve böylelikle bu yeni gerçeklik yaratılmaktadır. Elbette bu gerçeklik idealden farklı olacak, ona benzer olacak ve fakat özdeş olmayacaktır. Artık bu, insiyaki, istekli ve dertli insanın bir hayali olmadığından, daha çok canlı insanların sosyal hayatı, komünalliği, yaşamı olacaktır. Bir halk olacaktır; kültür,

neşe olacaktır. Bugün neşenin ne olduğunu kim bilmektedir? (Neşe): Âşık, belli belirsiz ya da net olan bir hisle sevgilisinin, yaşam olan her şeyin özünü ve yaşamı yaratan olduğunu düşündüğünde; yaratıcı bir sanatçı, geç bir saatte benzer fikirlere sahip bir arkadaşıyla yalnızken ya da zihninde ve çalışmasında insanlarda bir gün canlı hale gelmesini beklediği güzellik ve kemalatta; peygamberlik ruhunda; yüzyılların ötesinde acele eden ve sonsuzluktan emin olan kişidedir. Bugün başka kim neşeyi bilmektedir, kim tam, muhteşem, esrik neşeyi bilmektedir? Bugün hiç kimse, uzun süredir hiç kimse bilmiyor. Bazı devirlerde tüm halklar neşe ruhu tarafından zapt edilmiş ve harekete geçirilmişti. Devrim zamanlarında da böyleydi fakat neşelerinde yeteri kadar netlik yoktu. Ateşlerinde çok fazla karanlık, için için bir yanma vardı. Bir şeyler istiyorlardı fakat ne istediklerini bilmiyorlardı. Muhteris politikacılar, avukatlar, özel çıkarların temsilcileri her şeyi mahvetti, bu arada akılsız ihtiras ve açgözlülük ruhun halkta büyümesi için zemin hazırlamak amacıyla istenen her şeyi silip süpürdü. Bu tip avukatlarımız bugün de var; bu isimle bilinmeseler dahi. Onlara sahibiz ve onların bizim üzerimizde büyük bir etkisi var. Uyarıldık, tarih tarafından uyarıldık.

2

Sosyalizm, bir ideal uğruna yeni bir şeyler yaratmak için bir araya gelmiş kişilerin irade eğilimidir.

O halde eski sistemin ne olduğunu ve çağımızda eski gerçekliğin neye benzediğini görelim. Çağımızdan şimdiden, birkaç yıl ya da birkaç on yıl gibi sınırlı anlamıyla değil, en az son dört yüzyıl olarak bizim zamanımız kasdedilmektedir.

Bunu akıllarımıza sokalım ve burada baştan belirteyim ki: sosyalizm geniş kapsamlı sonuçları olan büyük

bir gayedir. Sosyalizm, insanların gerileyen ailelerini tomurcuk veren bir kültürün zirvesine, ruha ve dolayısıyla da birliğe ve özgürlüğe yönlendirilmesine yardımcı olmayı diler.

Bu tür sözler, profesörlerin ve hiciv yazarlarının kullaklarını tırmalamaktadır ve de bu fesatçılar tarafından döllenenmiş düşünüşe sahip olanları sinirlendirmektedir. Bu fesatçılar, insanların ve dahi hayvanların, bitkilerin ve tüm dünyanın daimi bir ilerlemeye, en aşağı seviyeden en üst seviyeye, cehennemden en derin pisliğinden en yüksek cennete, yukarı doğru bir hareket içerisinde olduğu doktrinini yayanlardır. Ve dolayısıyla mutlakıyet, kölelik(serflik), lüks düşkünlüğü, kapitalizm, zorluk ve yozlaşma, hepsi, sosyalizme giden yolda salt ilerleme adımları ve aşamaları olarak addedilmektedir. Bu tür sözde bilimsel yanılsamaların hiçbirine bağlı değiliz. Dünyayı ve insan tarihini tümüyle farklı görüyoruz. Farklı söylüyoruz.

Ulusların kendi altın çağları, kültürlerinin zirve noktaları olduğunu ve bu doruklardan yeniden indiklerini söylüyoruz. Avrupalı ve Amerikalı halklarımızın uzun süreden beri –aşağı yukarı Amerika’nın keşfinden beri– böyle bir düşüş içerisinde olduğunu söylüyoruz.

Bir ruhun egemenliğinde oldukları zaman uluslar, kendi büyüklük dönemlerine ulaşırlar ve bu dönemleri devam ettirebilirler. Günümüzde kendilerine sosyalist diyenlerin kulağına bu da kötü gelmektedir oysa kötü değildir; daha yeni, onları, sözde materyalist tarih mefhumunun yandaşlarını Darwinci kisvelerinde bir an için gördük. Aşağıda ele alınacaktır, ancak şu an için devam etmeliyiz. Marksizm ile yolumuz üzerinde yeniden karşılaşacağız ve onu durdurup yüzüne ne olduğunu söyleyeceğiz: zamanımızın vebasası ve sosyalist hareketin laneti!

Düşünürlerin, duygu ile boyun eğdirilmiş insanların, öz-farkındalıkları ve sevgileri dünyanın büyük bilgisinde yekvücut olanların, büyük mustarıplerin ruhudur; ruhtur, ulusları büyüklüğe, birliğe ve özgürlüğe yönelten. Bireylerden, insan kardeşleri ile birlikte ortak bir çabada birleşmek için icbar edici bir maddi ihtiyaç çıkmıştır. O zamanlar, toplumların toplumu, gönüllüğü birliğe dayanan komünallik oradaydı.

Biri muhtemelen şunu soracaktır, insan, tecridini (*isolation*) terk etmek ve önce küçük sonra büyük gruplarda yurttaşlarına katılmak için zekayı ve içgörüyü nasıl elde etmiştir?

Bu soru aptalcadır ve sadece çöküş dönemi profesörleri tarafından sorulabilir. Çünkü toplum insan kadar eskidir; birinci, verili bir gerçektir. İnsanoğlu nerede bulunursa bulunsun, sürüye, klana, kabileye ve loncalara katılmıştır. Birlikte göç etmiş, yaşamışlar ve çalışmıştır. Onlar, ortak bir ruhla bir arada kalan bireylerdi ki bu doğal ve arızı olmayan bir dürtüydü (hayvanlarda dürtü denilen de ortak ruhtur).

Ancak şu ana kadar bilinen insan tarihinde bu doğal birleştirici nitelik ve ortak ruh dürtüsü her zaman dış biçimlere (formlara) -dini semboller ve kültler, inançlar, dua ritüelleri veya benzeri şeylere- ihtiyaç duymuştur.

Bu cihetle ruh, ruhsuzlukla her zaman bağlantılı olan uluslardadır ve batıl düşüncelere sahip derin sembolik düşünüştedir. Birleştirici ruhun sıcaklığı ve sevgisi, dogmanın katı soğukluğu ile gölgelenmiştir. Sadece imgelemde açığa vurulabilen bu tür derinliklerden doğan gerçek, yalınlığın saçmalığı ile yer değiştirmiştir.

Bunu dış örgütlenme takip etmiştir. Kilise ve seküler dış baskı örgütleri güç kazanmış ve sürekli kötüleştirmiştir: serflik, feodalizm, çeşitli departmanlar ve otoriteler, devlet.

Bu da ruhun insanlar arasında ve üzerinde ve bireylerden akan ve onları birliğe yönlendiren yakınlığın (*immediacy*) nihai çöküşüne yol açmıştır. Ruh bireylere doğru çekilir. Ruh halka taşıyanlar, içten güçlü bireylerdi, halkın temsilcileriydi; şimdilerde ise ruh bireylerin, tüm güçlerini tüketmiş marifetli insanların içinde yaşamaktadır. Fakat ruh bir halktan –toplumsal çekişmesi, ebedi kökü olmayan, handiyse havada asılı kalmış gibi duran izole edilmiş düşünürler, şairler ve sanatçılardan-yoksundur. Bazen ruh, sanki onları kadim, unutulmuş zamanlara ait bir rüyadan ele geçirir. Sonra onlar, asil bir küçümseme jestiyle, liri bir kenara koyup trompete uzanırlar, bu ruhta halka ve gelecek nesillere konuşurlar. Tüm temerküzleri, tüm biçimleri ki kendilerinin içinde güçlü bir ıstırap ile canlıdır ve genellikle beden ve ruhun kaldıracabileceğinden daha güçlü ve engin olan, haddi hesabı olmayan, renkli figürler, ritim ve armoni eylemi ve ivediliği, hepsi –dinleyin siz sanatçılar!- gelişmesi engellenmiş insanlardır, onlarda toplanan, onlarda gömülen ve onlardan yeniden doğacak olan canlı insanlardır.

Ve onlarla birlikte, diğer bireyler doğmuştur ki ruh ile ruhsuz olanın karışımı tiranları, servet biriktiricilerini, insan kiralayıcılarını, toprak hırsızlarını tecrit etmiştir. Bu tür çöküş ve geçiş zamanlarının başlarında bu insanlar, Rönesans'ta ya da Barok dönemin başlarında en şatafatlı ve ihtişamlı şekilde temsil edildiği üzere, hala merkezkaç şekilde dağılan ve fakat kısmen kendilerinde yoğunlaşan ruhun pek çok özelliğine sahiptir. Tüm güçlü iktidarlarına rağmen hala melankoli, katılık, yabancılaşma ve olağanüstü hayalcilik izlerini taşırlar. Bu fenomenlerin çoğu için kişi neredeyse şunu söyler: ruh benzeri bir şeyler ya da daha ziyade hayal benzeri şeyler kendilerinden daha güçlü şekilde, tecrit edilmiş kişiliğin kabının çok dar olduğu bir bağlamda yaşamaya devam

eder. Ve nadiren, çok nadiren bunlardan biri kötü bir rüyadan uyanır gibi uyanır, tacını bir tarafa fırlatır ve bu insanlar için nöbet tutmak üzere Tur Dağı'nın tepesine tırmanır.

Ve bazen bir perinin beşiğinde uzun süredir beklediği karışık tabiatlar gelir; peri bunlardan Napolyon ve Ferdinand Lasalle gibi büyük bir fatih ya da büyük bir özgürlük savaşçısı, düşünce ve özgür fantezi dehası ya da büyük bir tüccar yapabilir.

Ve kendilerine ruh zenginliği ve gücün kaçtığı tecrit edilmiş bu birkaç kişi, sadece ruhsuzlukla, yalnızlıkla ve sefaletle bırakılmış atomize ve izole pek çok kişiyle; kendisine halk denen ancak sadece yerinden edilmiş, ihanete uğramış bir yığın insan kitlesi ile yüzleşir. Yerinden edilmiş, melankolik bir gariplik içinde olanlar, kendileri hakkında hiçbir şey bilmese dahi halk-ruhunun içlerine gömüldüğü birkaç kişi olan bireylerdir. Eğer ruh ve insanlar yeniden birleşip dirilecekse, yerinden edilmiş, zorluk ve yoksulluk içinde bölünmüş olanlar, ruhun kendilerinde yeniden akması gereken kitlelerdir.

Ruhun olmadığı yerde ölüm olduğu için, ölüm aramızdaki atmosferdir. Ölüm, derimizi istila etmiş ve etimize nüfuz etmiştir. Fakat bizde, saklı özbenliğimizde, en gizli ve derin rüya ve arzularımızda, sanatın figürlerinde, en güçlü isteğimizde, derin düşünceli iç görüde, kasıtlı eylem, aşk, umutsuzluk ve cesaretle, ruhsal sıkıntı ve neşede, devrim ve birlik halinde, orada, hayat, güç ve zafer ikamet eder; ruh saklıdır ve üretilir ve güzellik ve komünallikle bir halk çıkarmak ve yaratmak istemektedir.

Sonra gelen tarihte insan ırkının en görkemli parladığı zamanlar, ruhu insanlardan yalnız bireyin derin yarıklarına ve oyuklarına sızdırma temayülünün yeni başladığı ve şimdilik çok ilerlemediği, ortak ruhun, toplumların

toplumunun, ruhtan kaynaklanan pek çok birliğin birbirine bağlanmasının tam çiçeklendiği ve fakat halkın büyük ruhu ile hala doğal bir biçimde kontrol edilmesine rağmen deha insanların halihazırda zuhur ettiği, dolayısıyla onların büyük emeği tarafından sıradan bir biçimde korkutulmadığı, daha ziyade onları komünal yaşamın doğal bir meyvesi olarak kabul ettiği ve kutsal hislerle onlardan zevk aldığı zamanlardır. Bu cihetle, kendi yaratıcılarının isimlerini genellikle gelecek nesillere zor devrederler.

Yunan halkının Altın Çağı böyle bir zamandı; Hristiyan Orta Çağı böyle bir zamandı.

İdeal değildi; bir gerçeklikti. Ve dolayısıyla, yüce, kendiliğinden oluşan ruhanilik ile birlikte eski baskı kalıntılarını ve dışsal gaddarlık, dayatılan güç, devlet tarafından ileride yapılacak baskının başlangıcını şimdiden görüyoruz. Fakat ruh daha güçlüydü; aslında sıklıkla çöküş zamanlarında zulmün tiksindirici araçları haline gelen iktidar ve bağımlılığın bu tür kurumlarına dahi sızdı ve onları güzelleştirdi. Tarihçilerin “kölelik” dediği her şey her zaman ve tümüyle böyle değildi.

Bu bir ideal değildi çünkü ruh oradaydı. Ruh, yaşama, anlamını ve kutsallığını verir; ruh neşe, güç ve haz ile şimdiki zamanı yapar, yaratır ve ona sızar. İdeal; şimdiki zamandan, yeni olan bir şeye doğru döner. Geleceğe, daha iyi olana ve bilinmeyene özlemdir. Çöküş zamanlarından yeni bir kültüre doğru giden yoldur.

Burada bir mim daha koyulmalı. Dönüm noktasına ulaşmış bu muzaffer zirve zamanlar diğer dönemlerden önce cereyan etmişti. Bu dönemler sözde ilerlemede tek bir zamanı değil, tekrar ve tekrar birbirini izleyen ve birbirine karışan halkların yükselişleri ve çöküşlerini kapsar. Bağlayıcı ruh da, doğal birbirine ait olma dürtüsüyle gönüllü temelde ortak bir yaşam da orada vardı. Fakat

tüm detaylarında güzellikle ve özgün bir armonide uyumla parıldayan katedral kuleleri cennete doğru yükselmedi ve dingin sükûnet içerisindeki sıra sütunlu salonlar gökyüzünün saydam maviliğine karşı ayakta durmadı. Bunlar, daha basit gruplardı: henüz bireysel istidat ve öznellik kişilikleri, halkın temsilcileri olarak var olmamıştı; ilkel, komünist bir yaşamdı. Yüzlerce yıllık ve genellikle bin yıllık bir görece durgunluk vardı – var - . Durgunluk, duyun siz bilimsel ve liberal çağdaşlar, o zamanlar içindir, o halklar içindir ki neredeyse düne kadar kültürlerinin bir nişanesi olarak vardı. İlerleme, sizin ilerleme dediğiniz, bu aralıksız harala gürele, yenilik, yeni olduğu müddetçe yeni olan her şeyin peşindeki bu hızlı, yorucu ve sinir bozucu kısa soluklu koşu, bu ilerleme ve onunla ilişkilendirilen kalkınma uygulayıcılarının deli fikirleri ve bu delice, yerine varır varmaz hemen elveda deme alışkanlığı, bu istikrarsız ve rahatsız telaş, bu sabit kalma beceriksizliği ve bu daima hareket halinde olma arzusu, bu sözde ilerleme bizim anormal koşullarımızın, kültürümüzün bir belirtisidir. Ahlaksızlığımızın belirtilerinden farklı bir şeye ihtiyacımız var, ondan kaçınmak için – ben diyorum ki çok fazla göze çarpan sanat olmaksızın, çok fazla yazılı bilim olmaksızın müreffeh yaşam dönemleri ve halkları, gelenek dönemleri, epik dönemler, tarım ve kırsal zanaat dönemleri vardı ve halen var. Varislerinin zaten kendileriyle olduğu ve harika gençliklerini halen onlarla geçirdikleri için pek ihtişamlı büyük dönemlere nazaran daha az şaşalı olduğu ve kendilerine daha az anıt ve mezar taşı dikildiği dönemler, neredeyse rahat denilebilecek daha uzun ve geniş bir yaşam dönemi vardır. Sihri, zorlayıcı gücü ile öz-bilince sahip ruh henüz var olmamıştı. Hristiyanlık öğretilerinde olduğu gibi dünya genelinde ayrılma ve yayılma sürecine henüz girilmemiş, insan ruhları büyüüne

henüz boyun eğmemiştir. Böyle zamanlar da vardı: ve böyle insanlar da vardı ve böyle zamanlar geri dönecek.

Böyle zamanlarda ruh saklı görünmektedir. Dikkatli bir inceleme ile dahi kişi neredeyse sadece toplumsal yaşam formlarındaki ve toplumun ekonomik kurumlarındaki dışavurumları ile ruhu ayırt eder.

İnsanlar her zaman en ilk, primitif başlangıçlara, bu zamanların ilk aşamalarına, kendilerini henüz çöküşün ilk zamanlarından, ruhsuzluktan, tiranlıktan, sömürüden ve yönetsel iktidardan, genellikle de ulusların yardımı ile korudukları zaman dönmüştür. Öyle ki bu verimli durgunluk halinde dünya üzerindeki yeni yerlere yavaş yavaş gitmişler ve buralara, genç ve sağlıklı olarak bilinmeyen mesafeden ve belirsizlik içinden gelerek girmişlerdir. Nitekim geç emperyal dönemin Romalıları ve Yunanlıları bu yenileyici banyoya dalmış ve yeniden ilkel çocuklar haline dönüşmüş, eş anlı olarak Doğudan gelen yeni ruh için uygun hale gelmiştir. İnsanoğlunun empatik gözlemcisi için sonsuz çöküşü ve sonsuz-yeniden oluşu içerisinde erken dönem Bizans sanatı -kolaylıkla geç dönem Yunan da denilebilir- eserleri kadar doku-naklı, acı verici ve aynı zamanda neredeyse çocukça din-dar imanı canlandırıcı bir şey daha neredeyse hiç yoktur. Nesiller; zarif, latif biçimcilikten ve virtüözlüğün sıkıcı soğukluğundan bu neredeyse çok fazla samimi hisse, bu çocuksu basitliğe ve cismani gerçekliği doğru algılama beceriksizliğine geçişte hangi ahlaksızlıktan ve hangi muazzam yeniden-tesis etmeden, hangi dehşetlerden ve hangi ruhsal sıkıntılardan geçti! Eğer ruh onu pislik ve acı safra olarak tükürmeseydi, göz ve elin ustalığı, sanat ve zanaatta nesilden nesile geçerdi. Bu kadar acı verici ve yine de canlandırıcı görüşte hangi umutlar, hangi derin avuntular yatar, bizim için ve herkes için bundan kim ders alır? Çünkü onlar biliyorlar: hiçbir ilerleme, tekno-

loji, ustalık bize kurtuluş ve iyilik getirmeyecektir. Bizim sosyalizm dediğimiz büyük dönüşüm sadece ruhtan, sadece içsel ihtiyaçlarımızdan ve içsel zenginliğimizden doğacaktır.

Fakat bizim için dünyada herhangi bir yerdeki karanlıktan hiç bu kadar uzak ve bilinmez, hiçbir sürpriz yoktur? Geçmişin hiçbir analojisi bize tümüyle uygulanamaz. Dünyanın yüzeyi bizim tarafımızdan bilinmektedir, ellerimiz onun üstündedir ve nazarımız onun çevresinde dolanmaktadır. On yıllardır ya da bin yıldır bizden hala ayrı olan halklar –Japonlar, Çinliler– ilerlememiz için, kendi durağan yaşam biçimlerini ve medeniyetimiz için kendi kültürlerini hevesle takas ediyorlar. Bu devletin diğer, daha küçük halkları Hristiyanlığımız ile ya da alkol ile yok edilmiş veya bozulmuştur. Bu sefer, yenilenme kendimizden gelmelidir, gerçi bunu yaparken bize en çok belki de yeni bir karışımın halkları - Amerikalılar gibi- eski devirlerden halklar -Ruslar, Hintliler gibi- ve belki de Çinliler faydalı olacaktır.

Ahlaki bozulma halinden kurtulmaya çalışıp yenilenmiş ilk kültürün efsanevi zamanlarına, komünizme kaçan ilk insanlar; görülebilir, dokunulabilir, ifade edilebilir bir forma sahip yeni bir ruhun çekiciliğine uzun süre kapılmamıştı. Kendilerini büyüleyen çok kuvvetli bir yanılsamanın görkemine sahip değillerdi. Fakat onlar eski büyük dönemlerin batıl, acınası, tanınmaz kalıntılarını terk ettiler. Sadece dünyevi mutluluğun peşinde koştular ve böylelikle yaşamları kurumlarına, sosyal yaşamlarına, çalışmalarına ve malların dağılımına nüfuz eden adalet ruhu ile yeniden başladı. Göksel yanılsama öncesinde dünyevi bir eylem olarak adaletin ruhu ve gönüllü birlikteliğin yaratılması, sonradan dünyevi eylemi topluma kazandıracak ve dahası onu doğal olarak ikna edici kılacaktı.

Bu sözlerle, geçmiş uzun binyılın barbarlarından mı bahsediyorum? Araplar'ın, İrokualar'ın, Grönlandlılar'ın atalarından mı bahsediyorum?

Bilmiyorum. Eski ve şimdiki sözde barbar halkların kökenleri ve değişimleri hakkında çok az şey biliyoruz. Herhangi bir teamüle ya da gerçek bir delile neredeyse hiç sahip değiliz. Sadece, barbar veya yabancı olduklarını öne sürülenlere ait sözde ilkel hallerin insanlığın başlangıcı açısından asli olmadığını biliyoruz. Nitekim zihinsel kapasitelerinin ötesinde eğitim alan pek çok uzman buna inanmaktadır. Bu tür bir başlangıç bilmiyoruz. “Barbarların” kültürleri dahi bir yerlerden gelmiştir, beşeriyette derin köklere sahiptir. Belki de bizim kaçmaya çalıştığımız barbarlık gibi bir barbarlıktan gelmişlerdir.

Kendi halklarımızdan bahsediyorum; kendimizden bahsediyorum.

Bizler çöküşün halkıyız; bu çöküşün öncüleri aptalca güç yarışı, bireyin utanç verici tecridi ve teslimiyeti nedeniyle yorgun düşmüş olanlardır. Artık bağlayıcı bir ruhun olmadığı, sadece bozulmuş kalıntıların, batıl inanç saçmalığının ve onun kaba vekili, dış güç baskısı, devletin olduğu düşüşün halkıyız. Çöküşün halkıyız ve bundan dolayı bu tür çöküşün öncüleri bu dünya yaşamının ötesine işaret edilmesini anlamlı bulmazlar, kutsal olarak inanabilecekleri ve iddia edebilecekleri hayali bir cenneti tasavvur edemezler. Bizler, sadece tek bir gerçek ruhla –komünal yaşamın dünyevi konuları ile ilgili adalet ruhuyla– tekrar yukarı çıkabilecek olan halkız. Bizler, sadece sosyalizmle kurtarılabilecek ve kültüre getirilebilecek halkız.

3

Bu yüzden zamanımız iki çağ arasında durmaktadır. Bu neye benzemektedir?

Birleşmiş bir ruh – evet! evet! ruh kelimesi bu kitapta sık sık geçiyor. Bunun böyle olması belki de zamanımızın insanlarının, özellikle sözde sosyalistlerinin “ruh” kelimesini çok nadiren söyleyip çok nadiren buna uygun hareket etmesindedir. Ruhun hareket etmezler ve bu yüzden gerçek ve pratik hiçbir şey yapmazlar ve bu kadar az düşünürken gerçek olan herhangi bir şeyi nasıl meydana getirebilirler ki! Ortak çıkar konularında, tüketici malların üretimi ve dağıtılmasında kendiliğinden işbirliği yapmaya sevk eden birleştirici bir ruh bulunmamaktadır. Göklerdeki tarla kuşunun şarkısı ya da görünmeyen koroların uzaktan gelen şarkısı, dünyevi faaliyeti başkalaştıran sanat ruhu gibi, her gayretkeş dürtü üzerinde, tüm iş üzerinde salınan bir ruh bulunmamaktadır. İhtiyaç ve özgürlüğü doğal dürtülere, memnuniyete, şenliğe veren bir ruh bulunmamaktadır. Tüm yaşamı sonsuzlukla bağlayan, aklımızı kutsayan, tüm bedensel fonksiyonları göksel, her eylemi neşe, coşkunluk ve zindelik için bir sebep kılan ruh bulunmamaktadır.

Orada ne vardır? Dünyayı yaratan Tanrı; oğlu dünyayı günahlarından arındıran... Bu kadarı yetmezmiş gibi, bir zamanlar bir anlam ifade eden sembolizmin yanlış anlaşılmiş bakiyeleri (var), -ki şimdilerde kelimenin tam manasıyla, her bir harf ve noktasına kadar inanç ve mucizevi hikaye olarak ele alınmaktadır- o kadar ki sözde ruh veya beden dahi mezarda çürüdüktan sonra mutluluk elde edebilmektedir. Yetti artık. Bu ruh, ruhsuzdur, gerçekle ya da yaşamla hiçbir alakası yoktur. Eğer bir şeyler büyük olasılıkla yanlışsa, o zaman bir bütün olarak bu fikirler de öyledir.

Ve bizim âlimlerimiz bunu bilmektedir. Eğer insanlar, insanların çok büyük bir bölümü yanlış ve yıkıcı yalancılığın ruhuna yakalandıysa, kaç tane âlimimiz hilekârlık ve korkaklık ruhuna bulaşmıştır?

Ve yine halk ve âlimler arasında kaç kişi herhangi bir ruhla ilgilenmez olmuştur ve böyle şeylerle rahatsız edilmekten daha çok gereksiz bir şeyin olmadığını düşünmektedir?

Okulda, çocuklar yanlış öğretilerle eğitilmektedir ve aileleri çocuklarının düşüncelerinin bozulmasına izin vermeye zorlanmaktadır. Eski dinde zorla tutulan yoksulların çocuklarıyla her çeşit yarı-aydın ve hafif şüpheye haiz zenginlerin çocukları arasında korkunç bir uçurum açılmıştır. Yoksulların çocuklarının aptal, uysal, ürkek kalmaları beklenirken, zenginlerin çocukları yarı-eğitilmiş ve uçarı olmuşlardır.

Zamanımızda iş nasıl yapılmaktadır? Neden iş yapılmaktadır?

İş nedir?

Sadece birkaç hayvan türü bizim iş dediğimiz şeyi bilmektedir: arılar, karıncalar, kanatlı karıncalar ve insanlar. İnde ve avında olan tilki, yuvasında olan ve böcek yakalayıp tahıl arayan kuş ---hepsi yaşamak için çabalamak zorundadır ancak çalışmazlar. Çalışma (iş), tekniktir; teknik ortak ruh ve basirettir. Ruh, basiret ve komünallik olmadan çalışma olmaz.

Çalışmamızı yöneten ruh neye benzer? Basiretimiz neye benzer? Çalışmamızı düzenleyen komünalliğin doğası nedir?

Aşağıdaki gibi görünmektedir ve de öyledir:

Birkaç adam dünyaya ve sonuç olarak ikamet, endüstri ve faaliyet imkânına; dünyaya ve dolayısıyla ham maddelere ve geçmişten miras alınan emek araçların sahiptir. Bu birkaç adam; toprak sahipliği, parasal servet biçiminde ekonomik ve şahsi iktidar ve insanlar üzerinde hâkimiyet ister.

Bu kişiler eşyanın üretilmesini sağlar ki ilgili duruma göre piyasanın, acentalar ve satış temsilcilerinden oluşan ya da basit bir dille ikna edici lafebeleri, toptancılar, gazete reklamları ve afişleri, havai fişekler ve albenili ambalajdan müteşekkil büyük bir ordunun yardımıyla bunları kabul edeceğine inanır.

Fakat piyasanın mallarını zorlukla ya da hiçbir şekilde ya da en azından arzu edilen fiyatta almayacağını bildiklerinde dahi ürünleriyle piyasaya bombardıman yapmaya devam etmek zorundadırlar zira onların üretim tesisleri ve teşebbüsleri bir toplumun uyumlu organik insan sınıfının ya da daha büyük tüketici birliklerinin ya da halkın ihtiyaçları ile yönlenmez. Rehberleri kendi üretim makineleridir ki binlerce işçi bu makinelerde tekerlek üzerindeki İksion gibi koşulmuştur, çünkü bu makinelerde küçük kısmi iş yapmaktan gayri hiçbir şey yapamazlar. İnsanları yok etmek için toplar ya da inceltilmiş tozdan çorap ya da bezelyeden hardal yapmaları önemsizdir. Satın alındıkları ve para getirdikleri müddetçe mallarının kullanılıp kullanılmaması, faydalı ya da mantıksız, güzel ya da çirkin, iyi ya da üstünkörü, iyi ya da kötü kaliteli olması önemsizdir.

İnsanların büyük bir bölümü, dünyadan ve ürünlerinden, dünyadan ve emek araçlarından ayrılmıştır. Yoksulluk içinde ve güvencesiz yaşamaktadır. Yaşamlarında neşe ya da anlam yoktur. Yaşamlarıyla bağı olmayan şeyler üzerinde çalışırlar. Kendilerini donuk ve neşesiz kılacak şekilde çalışırlar. Pek çoğunun, tüm insan kitlelerinin genellikle başlarını sokacakları evleri yoktur. Donarlar, aç kalırlar ve sefalet içinde ölürler.

Yetersiz beslendikleri ve yetersiz evleri olduğu için tüberküloz ya da başka hastalıklar kaparlar ve vakitlerinden önce ölürler. Sağlıklarını kötü konutun ve zorlukların, hava kirliliğinin ve hastalık kapmış evlerin etkilerine rağmen devam ettirebilenler genellikle fabrikadaki aşırı

çalışma, akridin tozu, zehirli maddeler ve buharlar yüzünden telef olurlar.

Yaşamlarının doğa ile hiçbir bağı yoktur ya da sadece azaltılmış bağları vardır. Acıma, neşe, ciddiyet, içsellik, coşku ve trajedinin ne olduğunu bilmezler. Kendilerini tecrübe edemezler. Gülemezler ya da çocuk gibi olamazlar. Kendilerine katlanırlar ve ne kadar çekilmez olduklarını bilmezler çünkü zihinsel olarak dahi pislik içinde ve kirlenmiş havada, çirkin sözlerin ve iğrenç hazların yoğun dumanında yaşarlar.

Bir araya gelip kendi komünallik türlerini geliştirdikleri yer, gök kubbe altındaki serbest pazar yeri ve gökyüzünün özgürlüğü ve sonsuzluğu altında kapalı uyumu simgeleyen yüksek bir kubbe yahut topluluk toplanma yeri, lonca salonu ve hamam değildir; ortak toplanma mekanları, meyhanedir.

Meyhanede içkiye yenik düşerler ve genellikle zehirlenmeden yaşayamaz hale gelirler. Sarhoş olurlar çünkü ayıklık kadar özünde kendilerine bu kadar yabancı başka hiçbir şey yoktur.

Çokça kişinin çalışmak isteyip çalışmaması sistem açısından gereklidir ve bu önceden belirlenmiştir. Hal böyleyken çalışabilen pek çok kişi bunu yapmak için daha fazla istek biriktirmez; pek çok tohum dölyatağında ve pek çok çocuk doğum sonrasında öldürülür; pek çoğu çok uzun yıllarını hapishanede ya da ıslahevinde geçirir.

Hapishaneler, cezaevleri ve idam sehpaları inşa etmek zorunda kalınmıştır. Mülk ve yaşam, sağlık, sağlam vücut ve cinsel seçim özgürlüğü her zaman sefil ve ahlaksız insanların şiddetiyle tehdit edilmiştir. Asiler ve şedit suçlular şimdilerde genellikle bir tehdit teşkil etmez ve hırsızlar da eskisine göre daha az cesurdur. Bunun yerine sayısız hırsız, soyguncu ve dolandırıcı ve adına cani denilen sözleşmeli katiller vardır.

Ahlaki sınırlamalara boyun eğen rahipler ve orta sınıf vatandaşlar, aşağılık masumiyetimizden masumca sorumlu olsalar da bu zavallı garibanlardan hayvanmış gibi bahsetme uygulamasını başlatmıştır. Onlara canavar, domuz, davar ve hayvan denmektedir. Oysa siz insanlar, ne kadar çocuk gibi olduklarına dikkat edin; morgda yatarken onlara bakın ve özelliklerine nazar edin. Kendinizi çok uzun süredir bağışlıyorsunuz ve sadece iyi kıyafetlerinizi, kendi etinizi ve namı bilinen duyarlı kalbinizi düşünüyorsunuz! Siz iyi vatandaşlar, siz geri çekilmiş ve saklanmış gençlik, siz saf kızlar ve onurlu kadınlar fakire, sefile, batmışa, suçlulara ve fahişelere bakın. Bakın ve öğrenin: masumiyetiniz, suçunuzdur; suçunuz yaşamınızdır.

Onların suçu zengin insanların yaşamıdır. Fakat onlar da o kadar uzun zamandır böyledirler ki artık düşünüp taşınacak kadar masum ve güzel değillerdir. Zorluk ve ruhsuzluk; bağırان bir çirkinlik, yoksunluk ve perişanlık yaratmaktadır. Refah ve ruhsuzluk; perişanlık, boşluk ve üçkağıtçılık peyda etmektedir.

Ve ikisinin de bulunduğu bir nokta, bir yer vardır: yoksul ve acınacak kadar zengin. Bu ikisi cinsel sıkıntıda buluşur. En yoksul olan, vücutları dışında satacak hiçbir şeyi olmayan genç kadınlardır. En acınası olanlar sokaklarda aylak aylak dolaşan ve cinselliklerinin nereden geldiğini ve onunla ne yapması gerektiğini bilmeyen genç erkeklerdir. Şimdilerde ne pazar ne katedral kubbesi, ne tapınak ne de cemaatin ortak evi herkes için ortak mekân değildir. Sadece güç ve paranın ikame ettiği, ruhun evde olmak isteyeceği yerde bulunan haz, tümünden öylesine yok olmuştur ki bunu satmak isteyen insanlarla iğrenç vekillerini satın alması gereken başkaları var olur. Haz metaya dönüşünce, en üstte ve en altta yer alan ruhlar arasında artık hiçbir fark kalmaz ve fuhuş evi zamanımızın temsilciler meclisidir.

Ve devlet tüm bu ruhsuz saçmalık, karışıklık, zorluk ve soysuzluk ortasında düzene ve yaşamaya devam olanağı yaratmak için vardır. Okulları, kiliseleri, mahkemeleri, hapishaneleri, ıslahhaneleri ile devlet, ordu ve polisi ile devlet, askerleri, memurları ve fahişeleri ile devlet.

Ruhun ve içsel zorlamanın (içtepi) olmadığı yerde bir dış güç, sistemli bir düzenleme (*regimentation*), devlet vardır.

Ruh nerede ise orada toplum vardır. Nerede ruhsuzluk varsa orada devlet vardır. Devlet, ruhun vekilidir.

Bu diğer bir anlamda da böyledir.

Ruh gibi görünen ve hareket eden bir şey var olmalıdır. Yaşayan insan bir anlığına bile olsa ruhsuz yaşayamaz. Materyalistler oldukça iyi ve düzgün olabilirler fakat dünyayı ve yaşamı neyin oluşturduğuna dair hiçbir fikirleri yoktur. Ne tür bir ruh bizim canlı kalmamıza izin verir? Bir yanda çalışmamızı düzenleyen ruh ve öte yanda, gördüğümüz gibi zorluk. Bizleri bedeninin ve aşağı sınıflar arasında bireyselliğin üstüne çıkartan batıl inanç, fahişe tacirliği ve alkoldür; üst sınıflar arasında bu alkol, fahişe tacirliği ve lükstür. Keza onlarla birlikte her tür ruh vardır! Onlarla birlikte! Ve bireyleri bütünlüğe, halka yükselten ruha bugün ulus denmektedir. Biyolojik topluluğun doğal zorlaması olarak ulus, kadim güzellikte ve kökü silinemez bir ruhtur. Devlet ve ölçüsüz (*outrageous*) şiddet ile karışan ulus suni bir kabalık ve habis bir aptallıktır – yine de ruh için yapaydır (*erstaz*), günümüzde yaşayan insanın müzmin zehri haline dönüşen alkolik ruhların zehirlenmesinin ruhsal muadilidir.

Sınırlarıyla devlet ve çatışmalarıyla uluslar halkın ve toplumun var olmayan ruhunun yedekleridir. Devlet düşüncesi ruhun suni bir taklidi, sahte bir yanılmasıdır. Birbiriyle alakası olmayan, ortak bir dil ve törenin güzel

menfaatleri, belirli bir bölgede ekonomik yaşam çıkarları (ve bizler bugün ekonomik yaşamın ne olduğunu gördük) gibi toprakta hiçbir kökü bulunmayan amaçları birleştirir. Devlet, özel mülkü yöneten polisi ve tüm sınırları ve kurumlarıyla ruh ve amaç sahibi grupların sefil yedeği olarak insanlığın iyiliği için var olmaktadır. Dahası, bir sonraki adım insana sanki bir tür öz-amaçlı ve ideal bir yapı gibi, diğer bir deyişle ruh gibi görünen devlet için var olmuşlar şeklinde muamele etmektir. Ruh, eşit bir şekilde tüm bireylerin kalplerinde ve canlandırılmış bedenlerinde ikamet eden, bireylerden bağlayıcı nitelik olarak doğal zorlama ile onlardan çıkan ve birlikte birleşmelerine yol açan bir şeydir. Devlet hiçbir zaman bireyin içinde kurulmaz. Hiçbir zaman bireysel bir niteliğe dönüşmez, hiçbir zaman gönüllü olmaz. Bilakis ruhun dünyasına hükmeden merkez – ki kişinin yaşayan bedenindeki bağımsız, özgür düşünce ve özdür- yerine emir ve disiplinin merkeziyetçiliğinde yer alır. Uzun zaman önce topluluklar, kabilevi gruplar, loncalar, kardeşlikler, birlikler, toplumlar vardı ve bunların hepsi bir toplum içerisinde tabakalaşmıştı. Bugün güç, yasa ruhu ve devlet vardır.

Ve devlet – ki bundan öte hiçbir şeydir ve bu hiçbir şey olmağını örtmek için hilekârlıkla milliyet örtüsü ile kılıflar ve hilekârlıkla milliyeti - ki insanlar arasında hassas bir bağıdır - kendisiyle hiç alakası olmayan coğrafi bir bölgeyi işgal eden ve var olmayan bir topluma bağlar. Bu cihetle devlet bir ruh ve bir ideal, anlaşılmaz bir aşkınlık olmak ister ki öyle olduğundan dolayı uğruna milyonlar kana susamış bir hevesle birbirini katleder. Devlet, birliğin gerçek ruhu kaybolup yok olduğu için getirilen ruhsuzluğun aşırı ucu, simgesidir (*epitome*). Yine de şunu söylemek gerekir: insanlar doğal ruhsal birliğin yaşayan gerçeği yerine bu korkunç hurafeye sahip olmasalardı, yaşam olmayan yaşamda ve bu bölünmüşlükte

utanç ve yozlaşma nedeniyle boğulacakları için yaşayamazlardı; kuru bir kir gibi ufalanacaklardı.

Zamanımız işte böyle görünmektedir. Orada çağlar arasında durmaktadır. Bütün insanlar olarak sözlerimi kulaklarınızla duyuyor musunuz, bu tanımlamayı zoraki beyan edebildiğimi hissediyor musunuz? Sizin iyiliğiniz için bu korkunç şeyden bahsetmek zorunda kaldığımı hissediyor musunuz? Ve tüm bu lanet olası çevre, uzun zamandır yaşam kaidemin, hatta fiziki duruşumun ve yüz ifademini dahi bir parçası olduğundan kendimi keşfetmeye artık ihtiyaç duymadığıma dikkatinizi çektiğimi hissediyor musunuz? Benim de bu ağır yükün altında eğildiğimi, tıknafes kaldığımı ve kalbimin göğsümde çarptığını hissediyor musunuz?

Siz insanlar, her biriniz, bu zulüm altında ezilenler; sadece sesimin ve sözümün tonunun size ulaşmasına izin verin. Sessizliğimi ve ahenksizliğimi, boğucu endişemi de duyun. Yumruk elimi, duruşumun tamamının çarpık özelliklerini ve sönük kararlılığını görün. Hepsinden öte, insanların, benim gibi bunlara artık katlanamayan insanların beni duymasını, benim yanımda durmasını, benimle yürümesini istediğim için bu tasvirin yetersizliğini ve benim tarifsiz ehliyetsizliğimi kavrayın.

4

Sosyalizm, birleşmiş insanların bir ideal uğruna yeni bir şey yaratma eğilimidir.

Şimdilerde bu yeni oluşumun (*entity*) yaratılması gerektiğini gördük. Eskisini de gördük. Bir kere daha, ürperen gözlerimiz önünde mevcut sistemin geçmesine izin verdik. Bazılarının beklediği gibi şimdi arzuladığımız yeni gerçekliğin bir bütün olarak nasıl tesis edilmesi gerektiğini söylemeyeceğim. Bir ideal tarifi, bir Ütopya tasvirini sunmuyorum. Şimdi ne söylenebileceğine dair bi-

raz fikir verdim ve adını koydum: adalet. Koşullarımızdan ve halkımızdan bir imge tasvir edilmiştir; akıl ve terbiyenin, hatta aşkın gerçekleşmesi için sadece vaaz edilmesi gerektiğine inanan biri var mı?

Sosyalizm halkların güzelliği, azameti, refahı için bir mücadele, kültürel bir harekettir. Hiç kimse sosyalizmin yüzyıllardan ve binyıldan geldiğini görmezse onu anlayamaz, hiç kimse ona sebep olamaz. Kim sosyalizmi uzun, çetin bir tarihte bir adım olarak kavramazsa, sosyalizmle ilgili hiçbir şey bilmiyor demektir ve bu da hâlihazırda günlük politikacıların sosyalist olamayacağı anlamına gelir – bununla ilgili daha çok şey duyacağız. Sosyalist, toplumun ve geçmişin tamamını kavrar; ne zaman geleceğimizi hisseder ve bilir ve ardından nereye yöneleceğimize karar verir.

Bu işaret, sosyalisti politikacıdan ayırt eder. Sosyalist bütünle ilgilidir ve koşullarımızı bütünlüğünü tarihsel bağlamı içerisinde kavrar; bölünmez bir bütünsellikle düşünür. Sonra o yaşam biçimlerimizin bütünlüğünü reddeder ve bütün, evrensel, ilkedden gayri başkaca bir niyeti veya gayesi yoktur.

Sosyalist için sadece reddettiği, sadece başarmayı amaçladığı şey kapsayıcı ve evrensel değildir. Vasıtaları da tikele yapışamaz; üzerinde seyahat ettiği yol yan yol değildir, ana yollardır.

Gerçek sosyalist; ister büyük aşk veya tahayyül veya açık gözlem ya da bulantı ya da vahşi saldırganlık, ya da güçlü rasyonel düşünce kendisinde hâkim olsun veya motivasyonu ne olursa olsun, ister düşünür ya da şair, savaşıçı veya elçi olsun her zaman içindeki evrenselin hayati bir ögesine sahip olacaktır. Ancak sosyalist, hiçbir zaman (burada zahiri mesleklerden değil mantaliteden bahsediyorum) bir profesör, bir avukat, bir muhasebeci,

çok detaycı, kibirli bir sanat meraklısı, tipik bir şahıs olmayacaktır.

Söylenmesi gereken şeyin tam yeri burası (zira az önce söylendi): bugün kendisine sosyalist diyenlerin hiçbirisi sosyalist değildir. Şimdilerde sosyalizm ismiyle bilinen kesinlikle sosyalizm değildir. Burada da, bu sözde sosyalist harekette, tıpkı zamanımızın tüm örgütlerinde ve kurumlarında olduğu gibi, ruhun yerini acınası, kaba bir vekil almıştır. Fakat buradaki sahte vekil özellikle kötüdür, bilhassa onu hakkıyla gören herkese apaçıktır ve gülünçtür ama özellikle kandırdıkları kişiler için tehlikelidir. Bu vekil; ruhun bir karikatürü, imitasyonu, gülünç bir taklididir. Ruh yaşayan evrende bütünü kavramaktır. Ruh, ayrı şeylerin, kavramların ve insanların birliğidir. Geçiş zamanlarında, ruh gayretli bir heves, mücadeleden cesarettir. Ruh, yapıcı eylemdir. Bugün sosyalizmi taklit eden de bir bütünü kavramak ister ve detayları da genel kategoriler altına yerleştirmeyi diler. Fakat hiçbir yaşayan ruh onda ikamet etmediği için, baktığı canlanmadığı için ve evrenselli yaratıcı hale dönüşmediği için, sezgisel bir dürtüye sahip olmadığı için, evrenselli gerçek bilgi ve gerçek iradeye dönüşmez. Ruh, tuhaf ve gülünç bir bilimsel hurafe ile yer değiştirmiştir. Bu tuhaf doktrinin ruhun gülünç bir taklidi olması boşuna değildir zira kökeni hâlihazırda gerçek ruhun gülünç taklidini, yani Hegelci felsefeyi örmektedir. Bu ilacı laboratuvarında tertip eden adamın ismine Karl Marx dendi. Profesör Karl Marx, bize ruhsal bilgi yerine bilimsel hurafe, kültürel irade yerine politika ve partiyi getirdi. Fakat aşağıda da göreceğimiz üzere kendi bilimi, politikası ve tüm parti gerçekliği ile ve dahası gün gün daha aşık bir biçimde gerçeklikle çeliştiği için; evrenin bu kadar iyiden iyiye yanlış taklit edilmesiyle –ki bu bilim hiçbir zaman, uzun vadede, bireysel fenomenin somut günlük gerçekliklerine karşı kendisini muhafaza edemez– ruhsuz parti

eylemcilerinin, detay tacirlerinin ve kibirli sanat meraklılarının isyanı bilimin gülünç taklidine karşı kıskırtılmıştır. Ancak burada gösterilecektir ki başka bir şey daha vardır ve ne önceki ne sonraki sosyalisttir. Burada, ne Marksizmin ne de revizyonistlerin kırk yamasının sosyalizm olmadığı söylenecektir. Burada sosyalizmin ne olmadığı ve ne olduğu gösterilecektir.

Birlikte görelim.

